

ART ROMÀNIC

1. Introducció: concepte, límits geogràfics i periodització.

El terme romànic

És la mateixa època de formació de les monarquies feudals, del feudalisme, del catolicisme romà i del romànic com a expressió artística. És el principi de la Baixa Edat Mitjana (s.XI-XIII)

Per primer cop, tot Europa occidental comparteix els mateixos trets culturals, comença a forjar-se la civilització occidental.

ART ROMÀNIC

1. Introducció: concepte, límits geogràfics i periodització.

Límits geogràfics

L'àmbit geogràfic del Romànic és Europa occidental:

- meitat septentrional d'Itàlia
- regnes cristians de la Península Ibèrica
 - tot l'actual França
 - el que era l'Imperi Germànic
- certa presència també a les Illes Britàniques i a Sicília

ART ROMÀNIC

1. Introducció: concepte, límits geogràfics i periodització.

Parts del Romànic

- **Primer Romànic:** des de les darreres dècades del segle X fins l'últim quart del segle XI
- **Romànic ple:** des de l'últim quart del segle XI fins a mitjans del segle XII
- **Romànic tardà:** des de mitjans del segle XII fins mitjans del segle XIII.

ART ROMÀNIC

1. Introducció: concepte, límits geogràfics i periodització.

El concepte d'art romànic

L'art es feia per apropar-se a Déu.

Per això, l'art volia ensenyar com arribar a Déu.

Com s'arribava a Déu?

- alimentant la memòria
- instruint la intel·ligència
- emocionant el cor

Aquests són els objectius dels “artistes” i patrons medievals.

ART ROMÀNIC

1. Introducció: concepte, límits geogràfics i periodització.

Els factors que hi influïren

El naixement de l'art romànic cal relacionar-lo amb el següent context històric:

1. El terror de l'any mil.
2. L'expansió dels monestirs.
3. Els pelegrinatges.
4. El feudalisme.

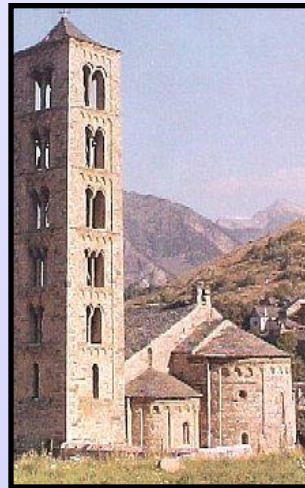
ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

L'arquitectura va ser l'art més important, ja que integrava també l'escultura i la pintura.

L'arquitectura romànica va ser essencialment religiosa, fet que no lleva importància a les manifestacions civils.

Els dos tipus d'edificis més importants del Romànic varen ser les esglésies i els monestirs

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

Analitzam aquí les principals característiques de l'arquitectura romànica.

- utilització de la pedra com a material de construcció

Murs molt massissos i gruixuts; solen ser d'aparell regular

MARQUES DE CANTERS

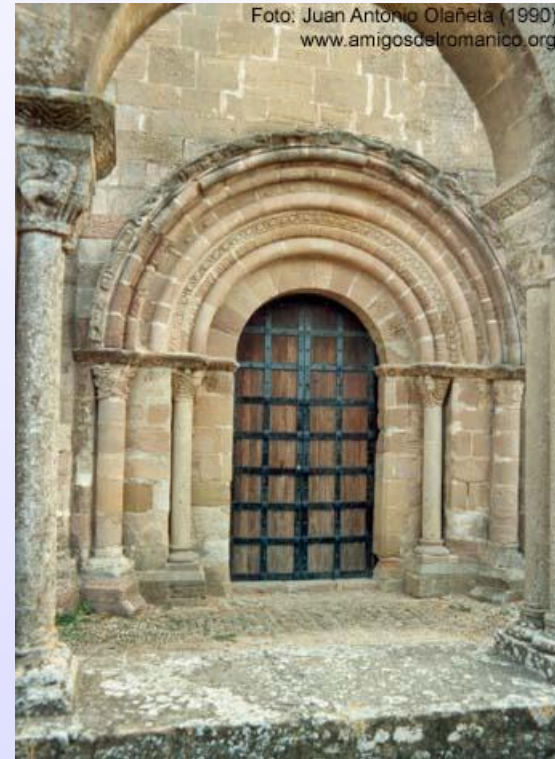
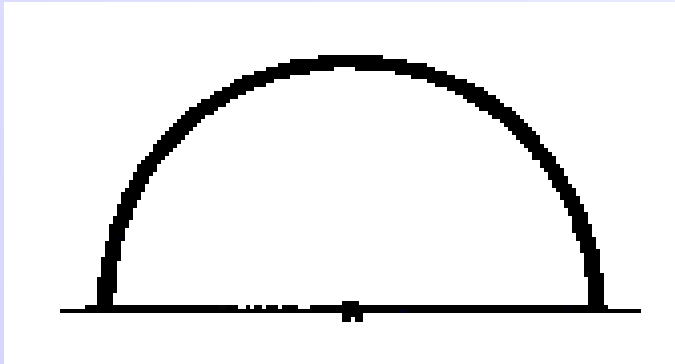
ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

➤ Sistemes de suports i cobertes:

Predomina l'**arc de mig punt** sobre columnes o pilars

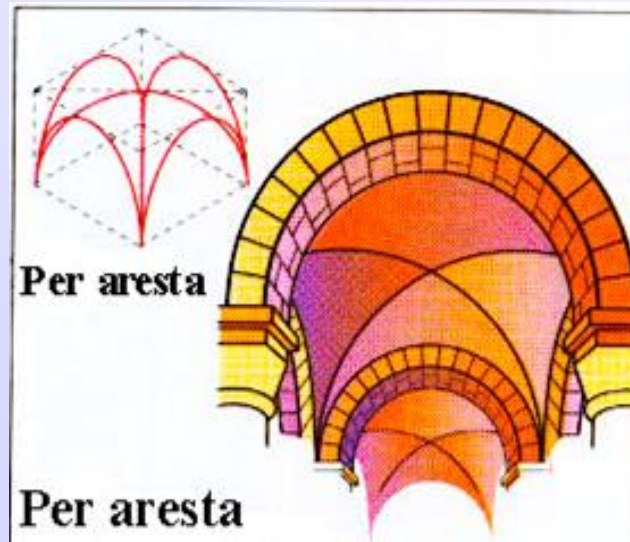
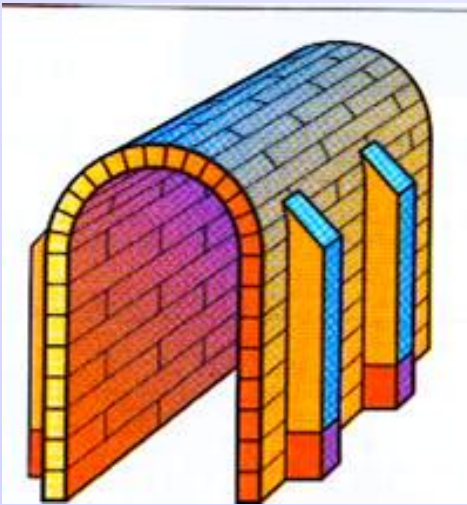
ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

➤ Sistemes de suports i cobertes:

Utilització de
voltes de
pedra

ART ROMÀNIC

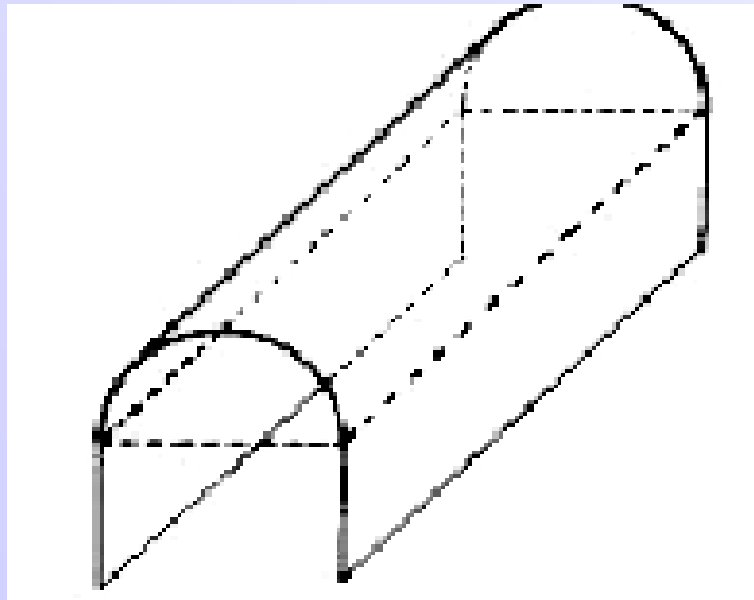
2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

➤ Sistemes de suports i cobertes:

D'aquesta forma, es substituï la coberta plana per la **coberta amb volta de canó**

Utilització de voltes de pedra

Exemple de volta de canó reforçada amb **arcs faixons**

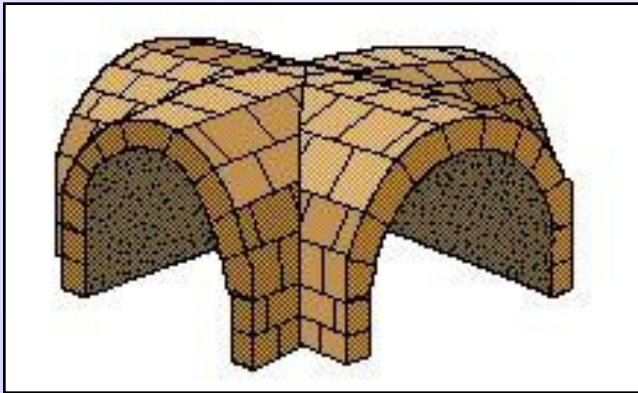

ART ROMÀNIC

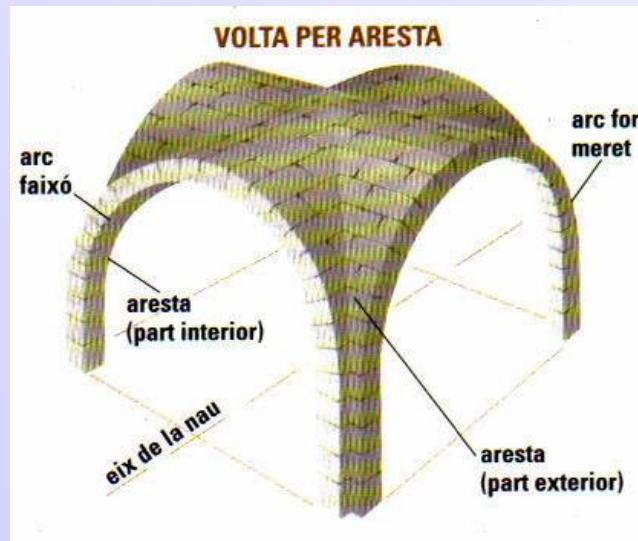
2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

➤ Sistemes de suports i cobertes:

Utilització de
voltes de
pedra

VOLTA D'ARESTA
(quan s'entrecreuen
dues voltes de canó es
genera aquest tipus de
volta)

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

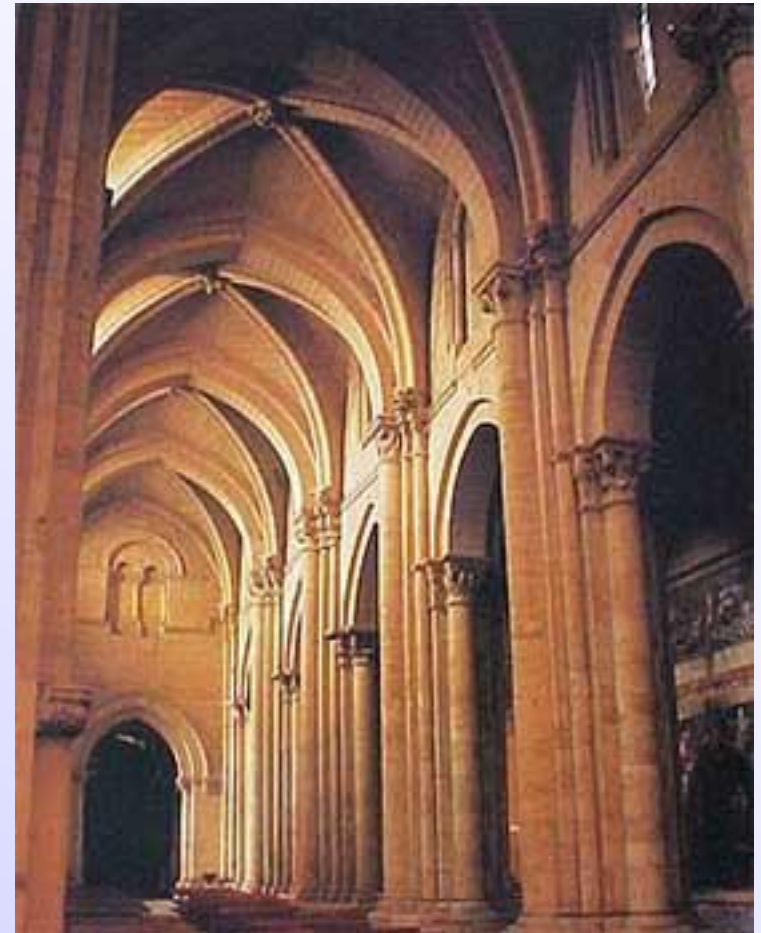
2.1. Elements arquitectònics.

➤ Sistemes de suports i cobertes:

Utilització de
voltes de
pedra

la **volta d'aresta** es
dóna més a les naus
laterals

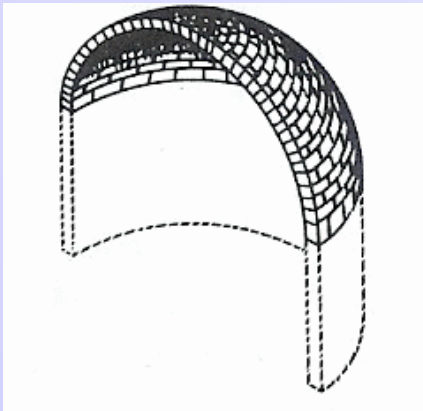
ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

➤ Sistemes de suports i cobertes:

Utilització de
voltes de
pedra

i la volta de **quart d'esfera** als absis

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

➤ Sistemes de suports i cobertes:

Com resoldre el pes de la volta de canó?

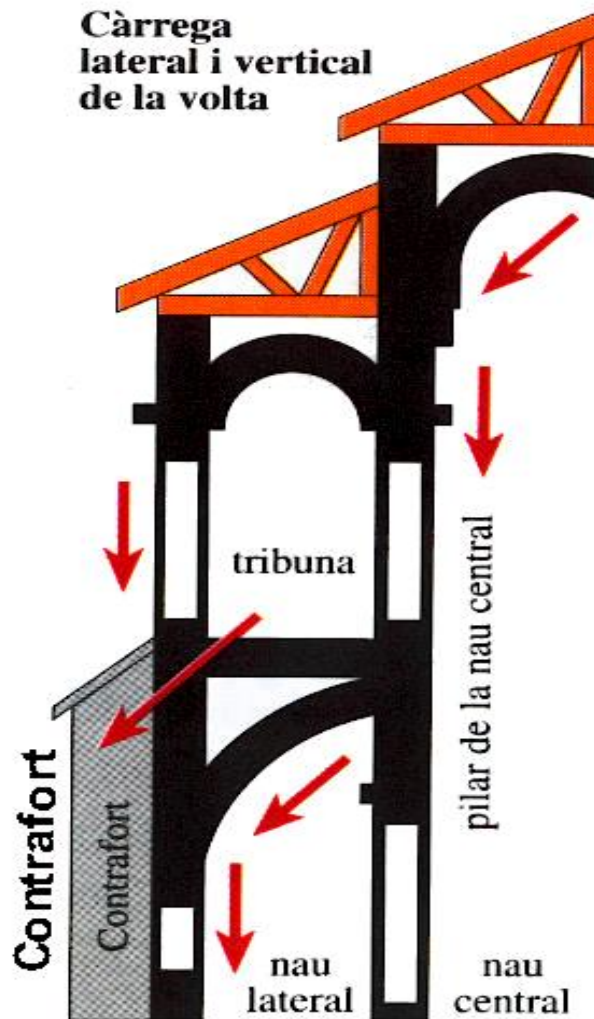
ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

➤ Sistemes de suports i cobertes:

Com resoldre
el pes de la
volta de
canó?

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

➤ Sistemes de suports i cobertes:

interiorment els pilars
també són molt
importants

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

➤ Sistemes de suports i cobertes:

I exteriorment el pes de l'edifici acaba conduint-se als murs i contraforts ...

Contraforts o estreps

Murs molt massissos i gruixuts; solen ser d'aparell regular

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

➤ Sistemes de suports i cobertes:

I les finestres o vans
no podien ser grans i
s'havien d'abotzinar

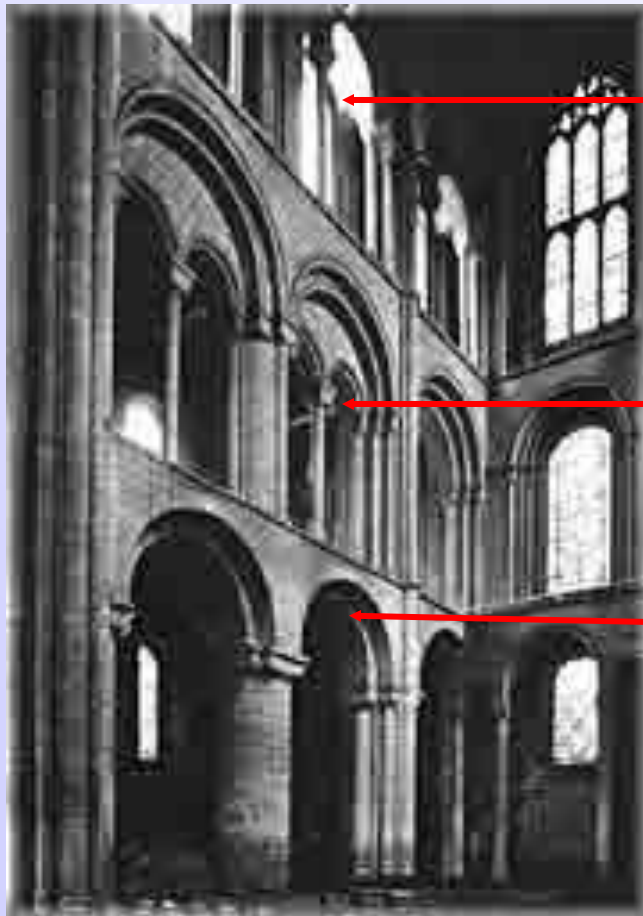

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

La diferència d'alçada entre la nau central i les laterals permet la il·luminació tènue de l'església

Vans o finestres
(permeten l'entrada de la llum)

Tribuna o trifori
(segon pis sobre les naus laterals)

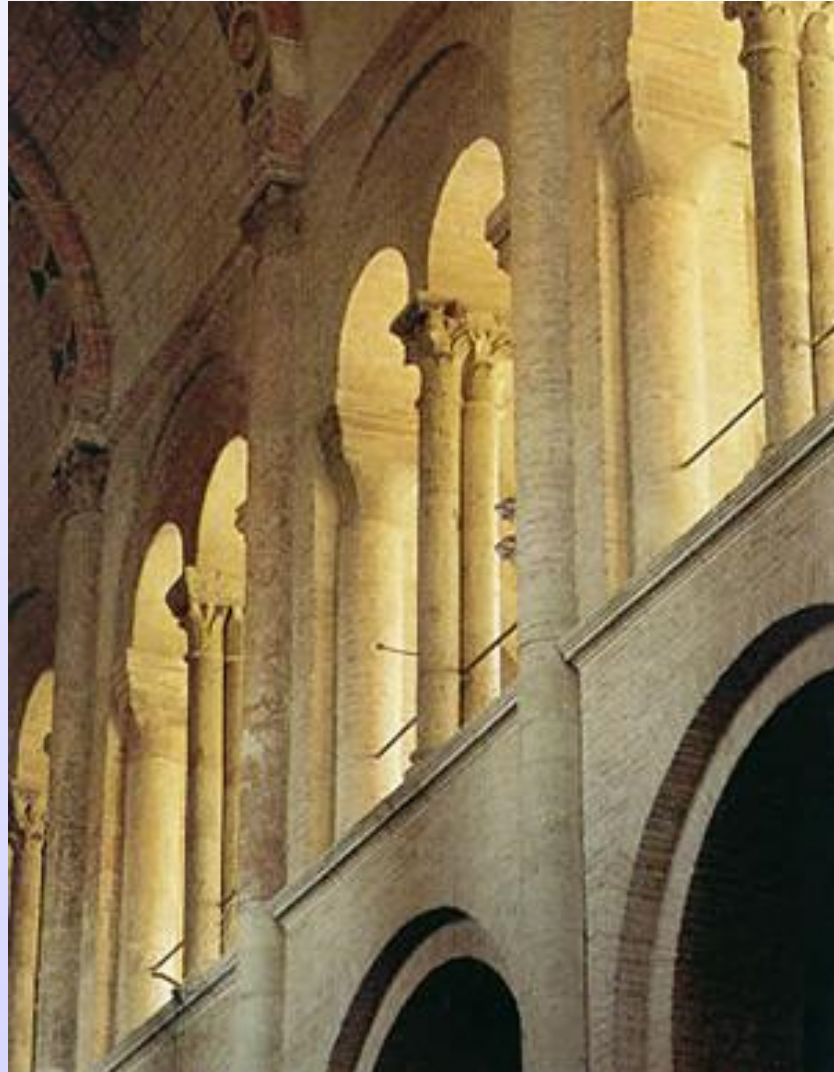
arcs

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

Exemple de tribuna o trifori

ART ROMÀNIC

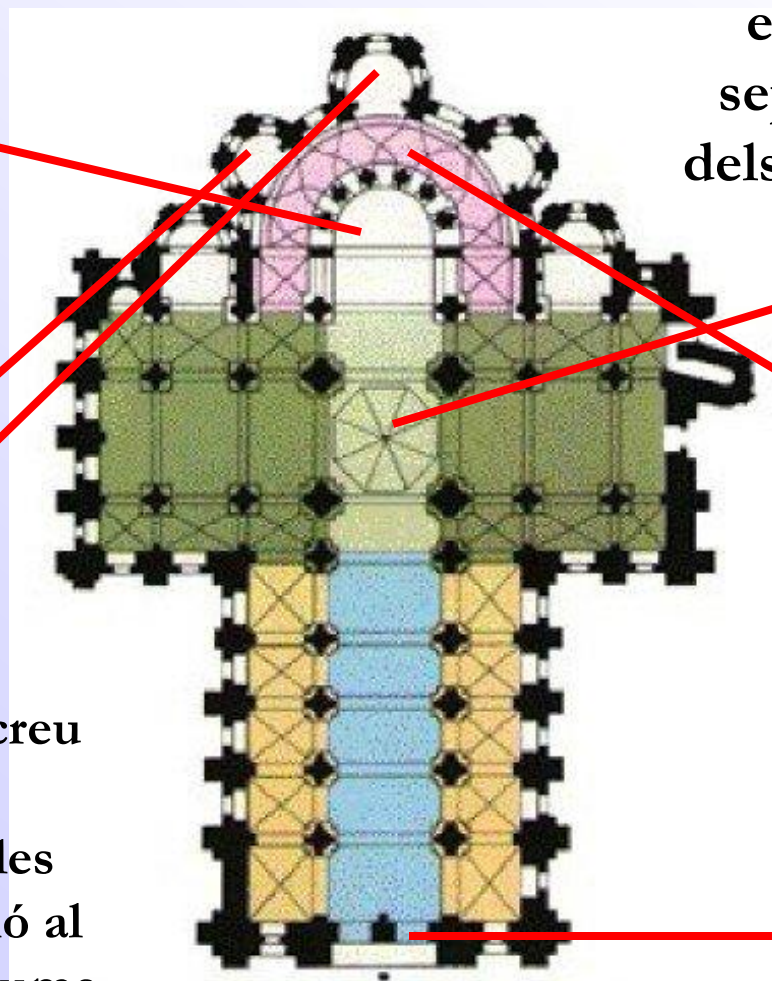
2. L'arquitectura romànica.

2.3. Les esglésies.

capçalera semicircular
(absis)

Multiplicació
d'absis o
absidioles

aquesta disposició de creu
llatina amb absis i
deambulatori és la de les
esglésies de pelegrinació al
llarg del camí de Sant Jaume
(romànic ple)

el creuer accentua la
separació entre l'espai
dels fidels i l'espai sagrat
del presbiteri

Presència de
girola o
deambulatori

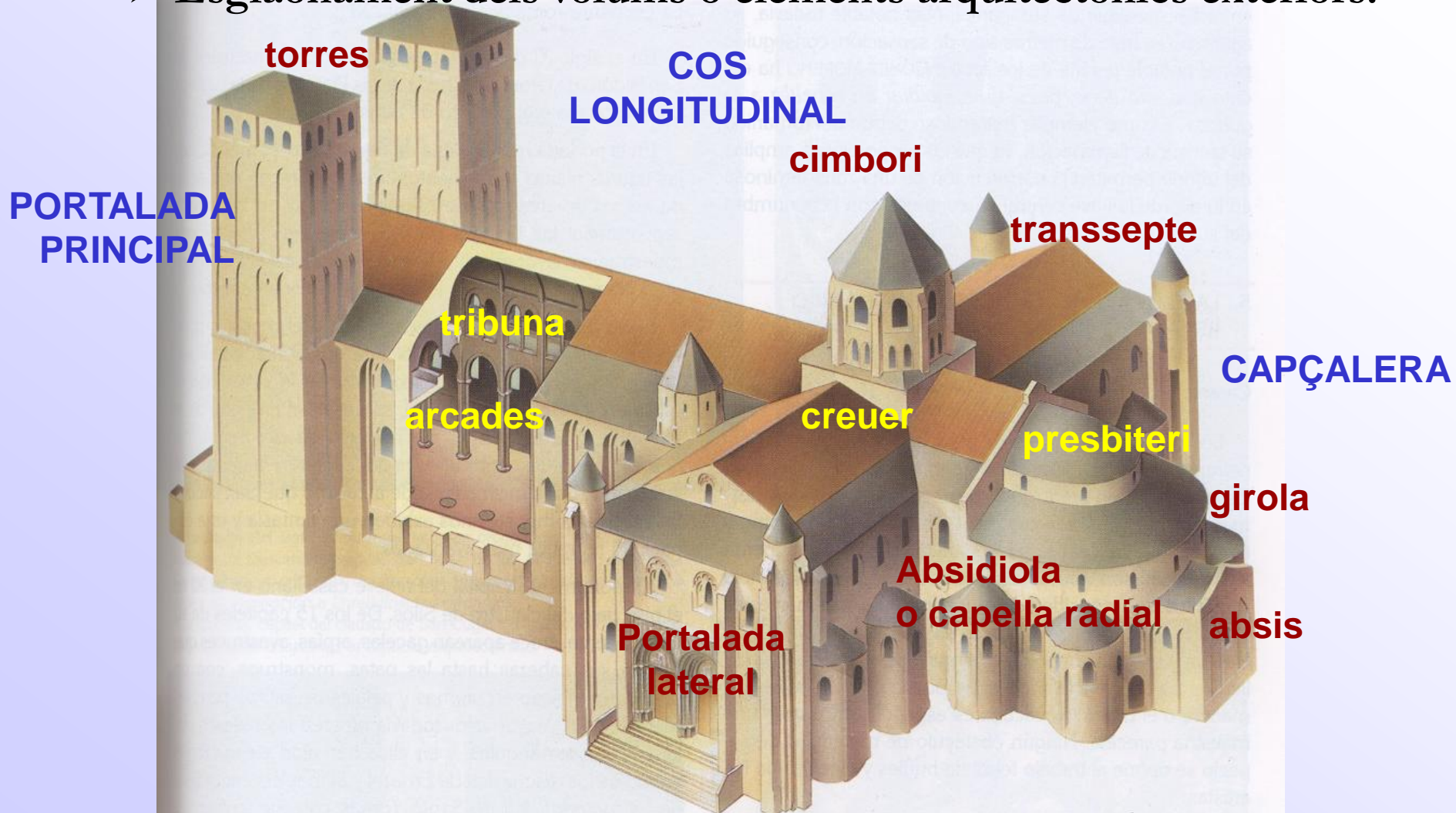
Torres als peus
de l'església
que flanquegen
la portalada

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

- Esclaonament dels volums o elements arquitectònics exteriors:

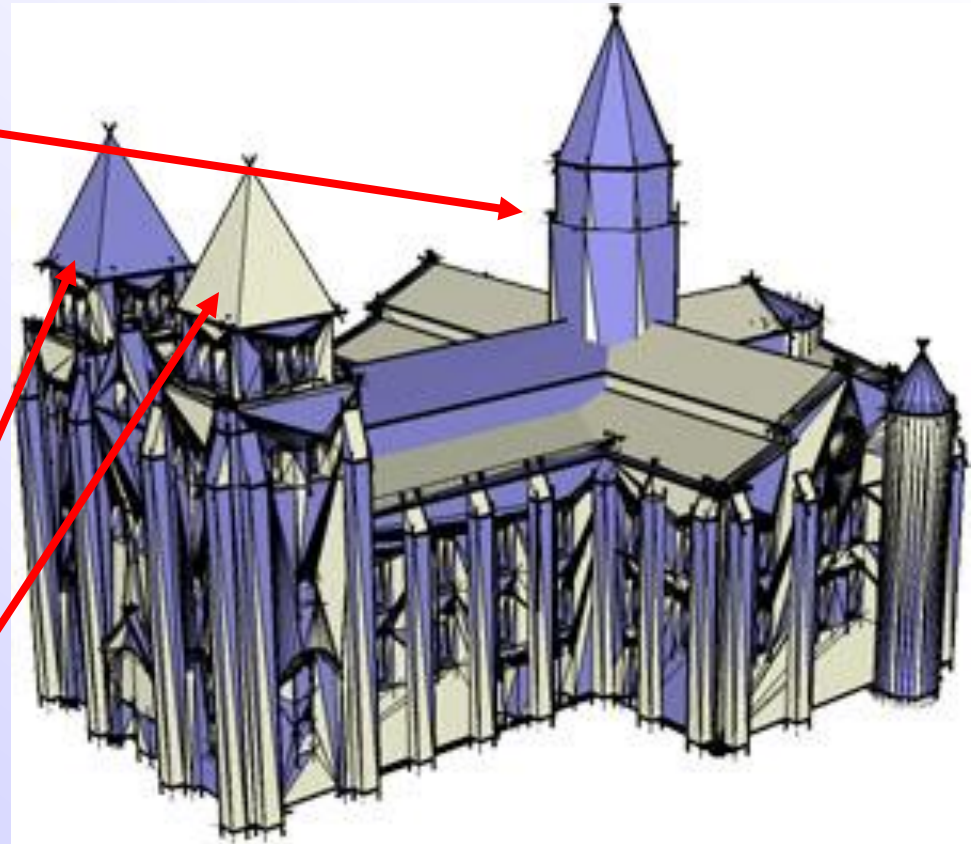

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

Observam que sobre la cúpula de la intersecció de la nau central i el creuer, pot aixecar-se una torre

A vegades trobam torres de planta rectangular que flanquegen la façana

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

obertures i finestres
petites perquè el mur
és clau en la
sustentació de l'edifici

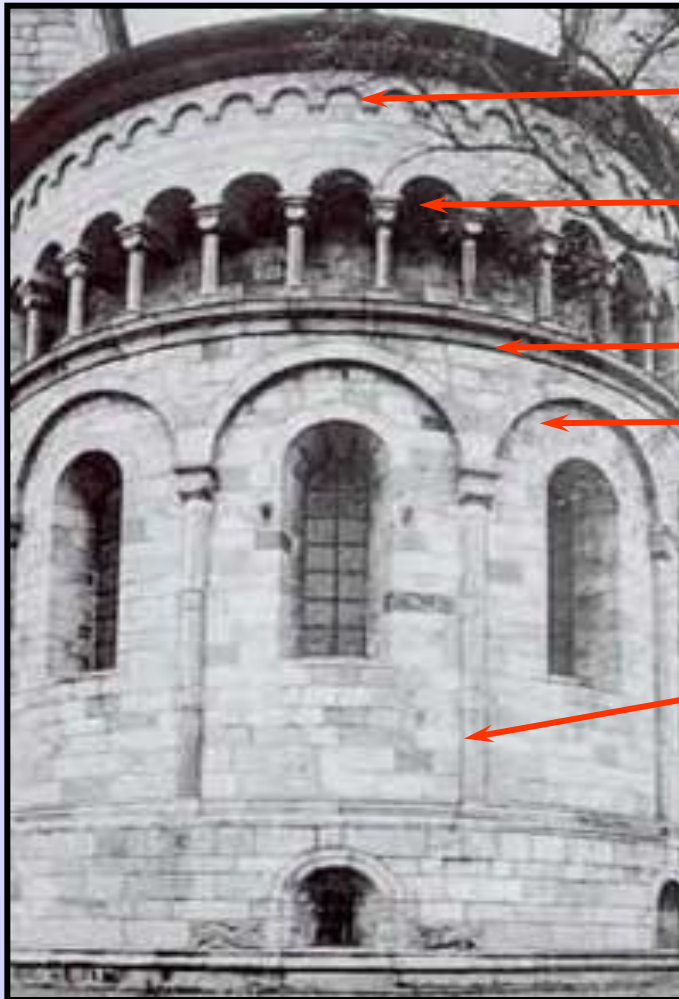

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

➤ Articulació o animació dels murs exteriors:

Banda d'arcs petits
cecs o llombards

Galeries d'arcs de
mig punt

motlures

Arcs cecs

pilastres
adossades

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

- Articulació o animació dels murs exteriors:

A més, les portes i finestres
s'abotzinen, rebent
escultures en les arquivoltes

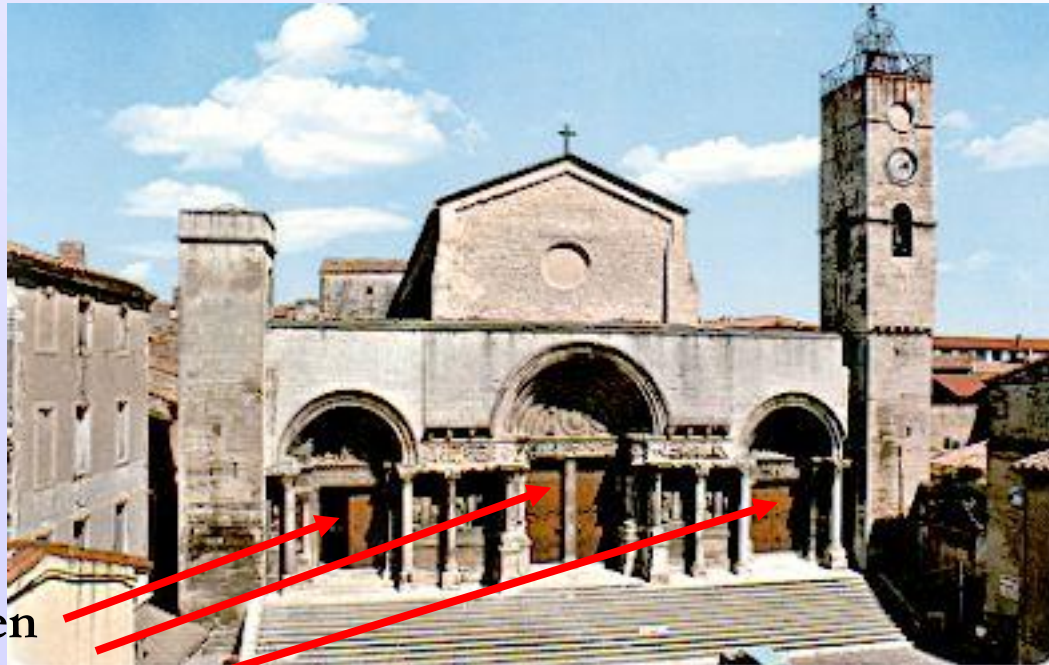
ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

➤ Molta importància de les façanes:
plàsticament és on el mur es treballa amb més cura

la façana sol
reflectir l'espai
interior

Tres portes indiquen
tres naus interiors

ART ROMÀNIC

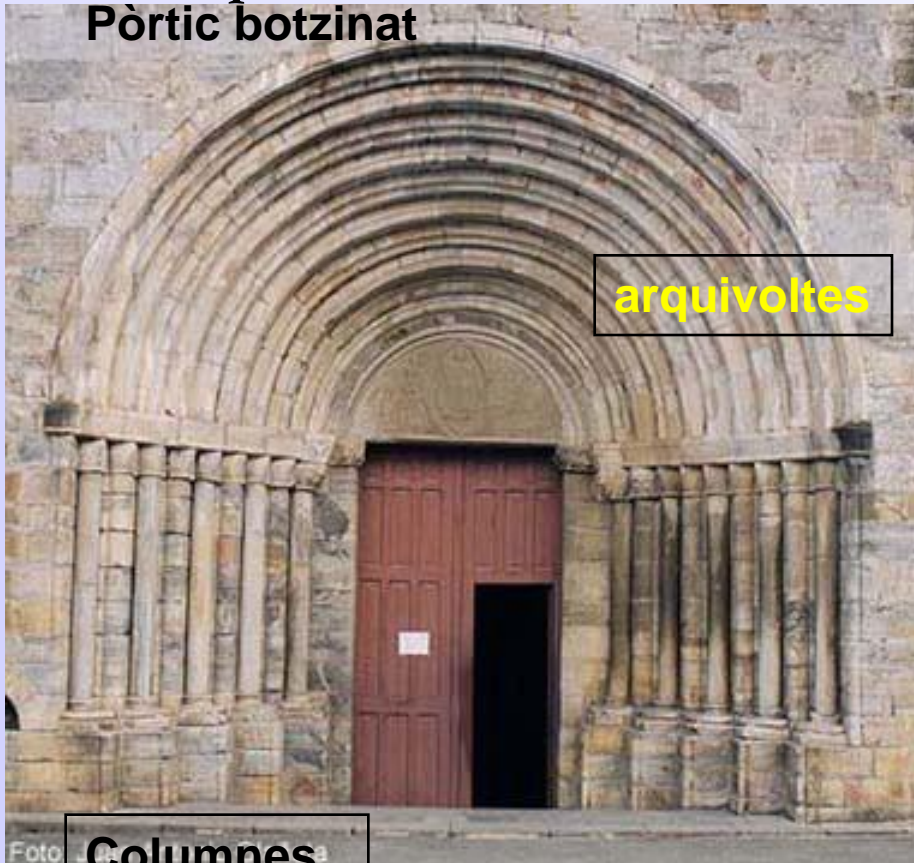
2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

➤ Molta importància de les façanes:

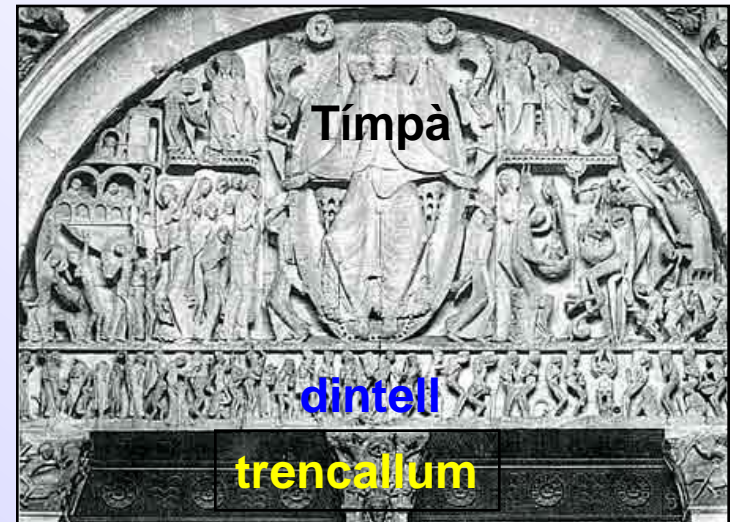
plàsticament és on el mur es treballa amb més cura

Pòrtic botzinat

arquivoltes

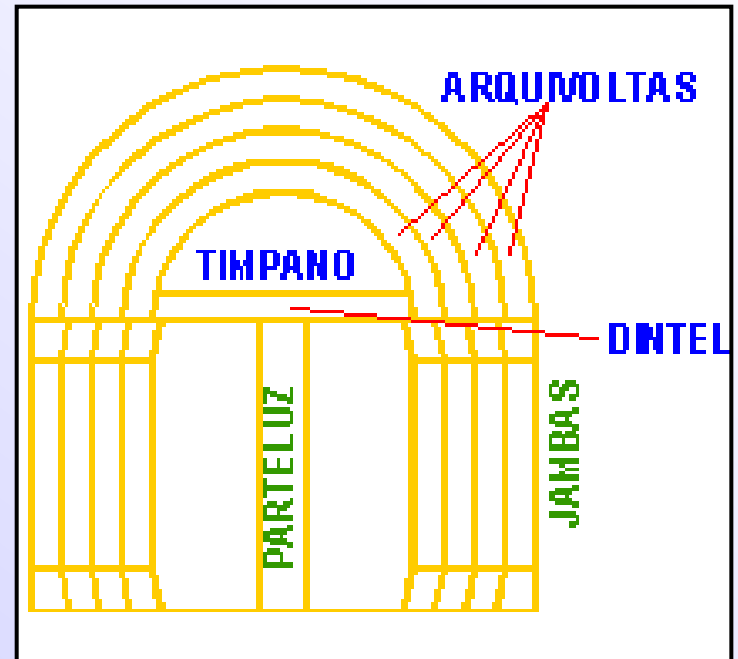
Foto
Columnes
adossades

Tímpà

dintell

trencallum

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.1. Elements arquitectònics.

molta importància
del pòrtic, doncs,
en la decoració
exterior de les
esglésies

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.2. Els monestirs.

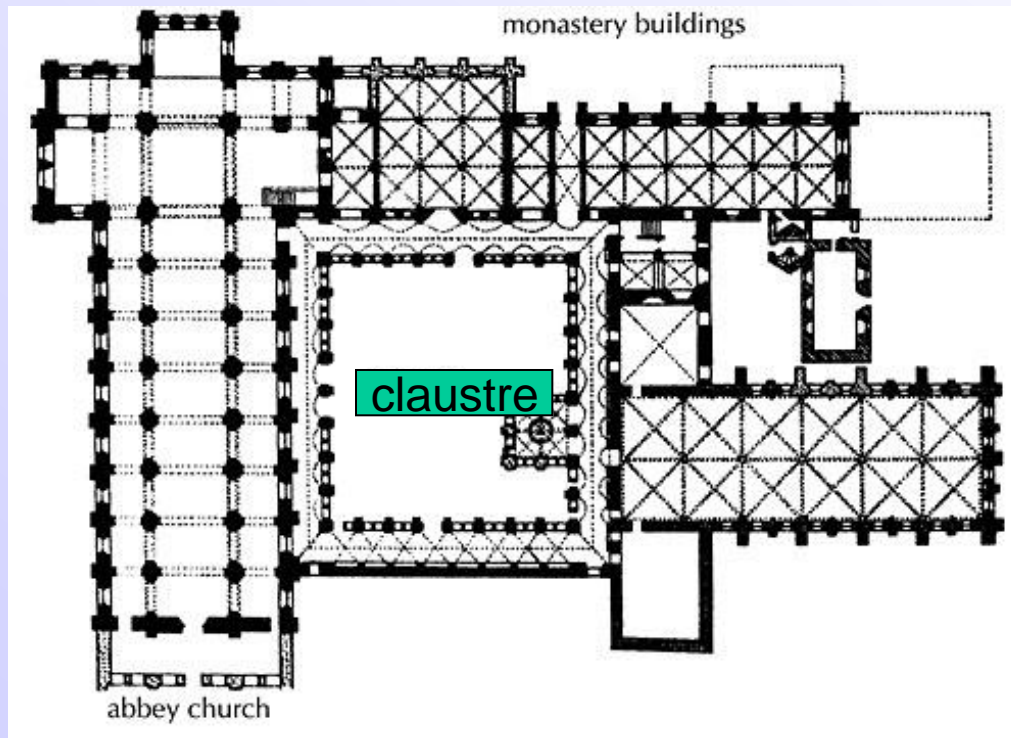
L'impuls en la construcció de nous monestirs i la reforma dels ja existents,
que donarien pas a l'estil romànic,
ve donada per la reforma de l'ordre benedictí duta a terme per Sant Odiló, abat de Cluny al segle X.

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

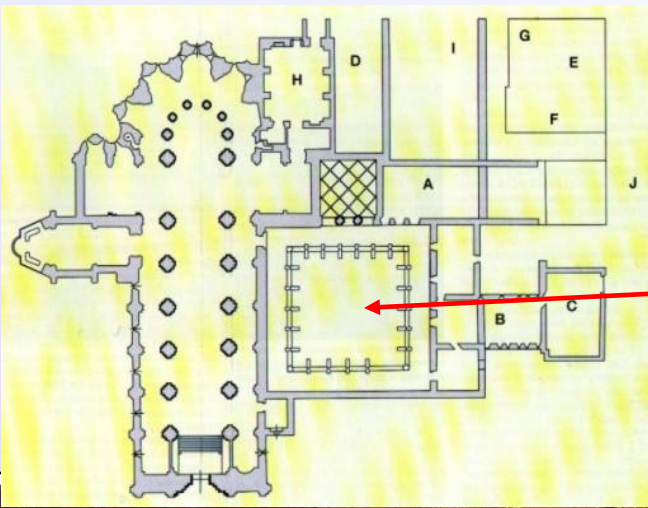
2.2. Els monestirs.

El monestirs s'organitzen al voltant del claustre

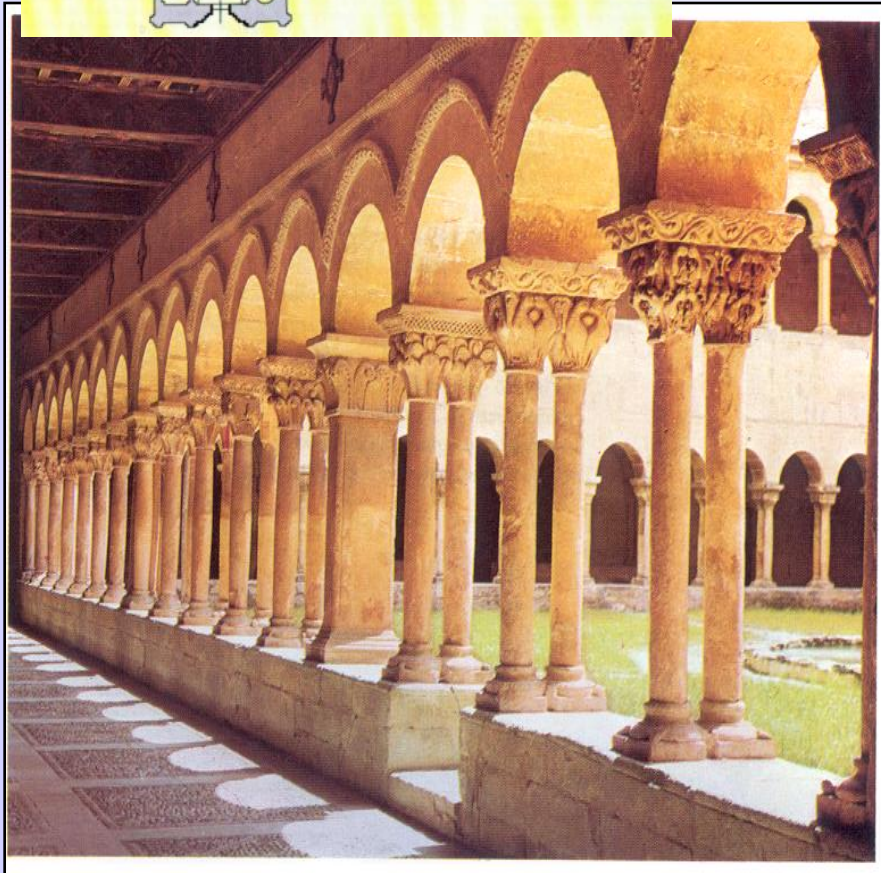

Dependències del monestir

- església
- sala capitular
- menjador (refector)
- cuina
- escriptori
- etc.

EL CLAUSTRE ROMÀNIC

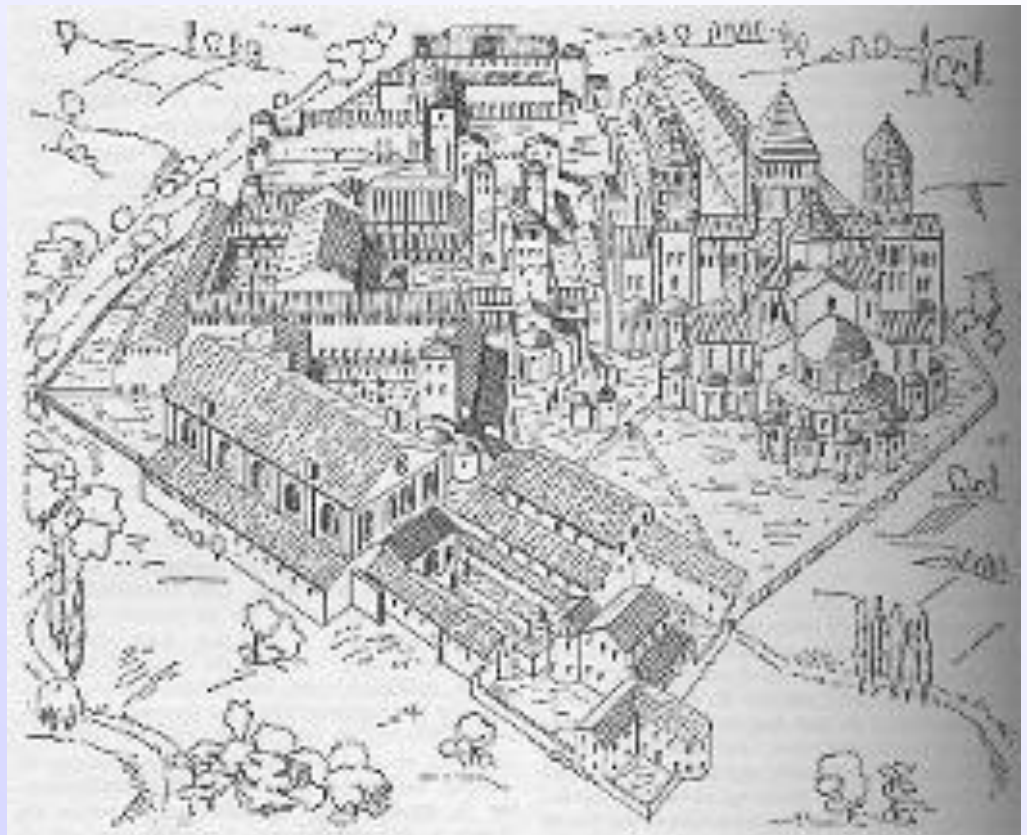
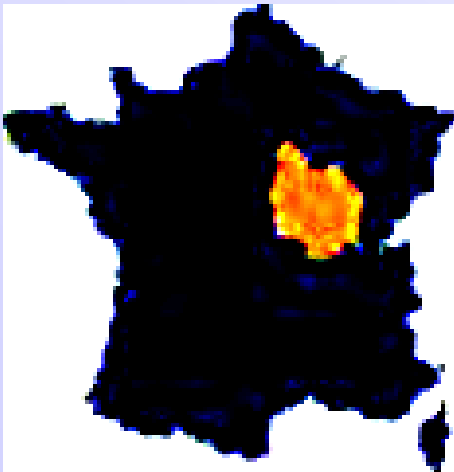
Es tracta d'un pati adossat al temple, al voltant del qual es construeix una galeria coberta sostinguda per arcs de mig punt sobre columnes dobles. El claustre, ricament decorat, adquireix cada vegada més importància com espai per a la meditació. Els capitells de les columnes solen decorar-se amb passatges evangèlics o amb abundants motius simbòlics.

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.2. Els monestirs.

El monestir que actuà com a model va ser el de Cluny, a la Borgonya francesa

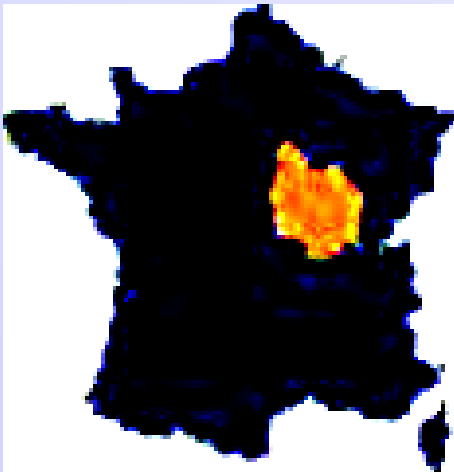

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.2. Els monestirs.

El monestir que actuà com a model va ser el de Cluny, a la Borgonya francesa

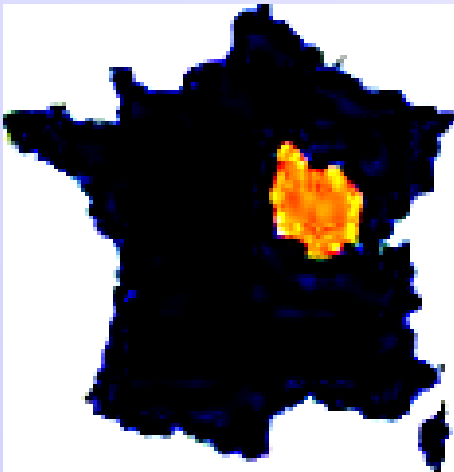

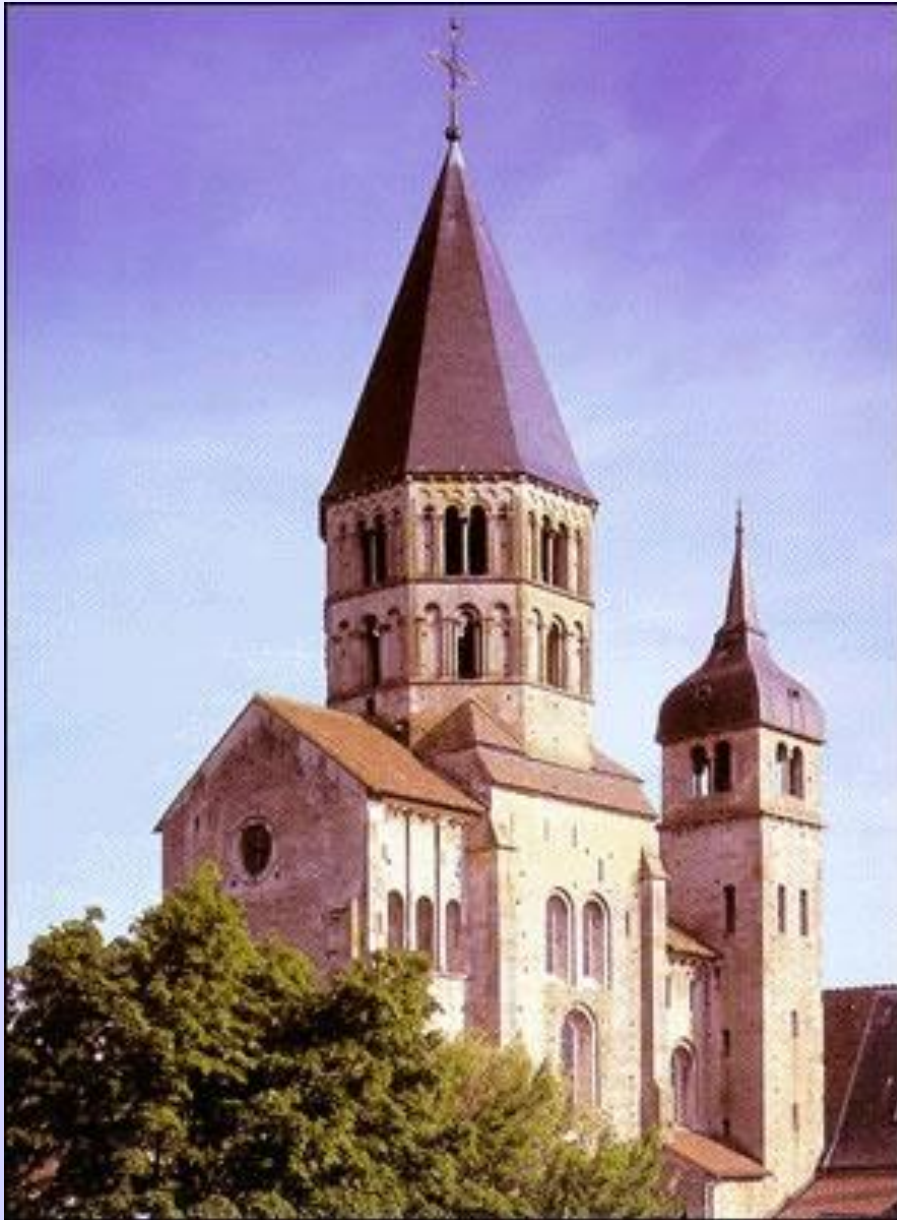
ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.2. Els monestirs.

El monestir que actuà com a model va ser el de Cluny, a la Borgonya francesa

L'ABADIA DE CLUNY (S. XI-XII)

Destruïda durant la revolució Francesa de 1789, avui només es conserva l'anomenada Torre del Relotge (el braç sud d'un dels transseptes de l'església abacial).

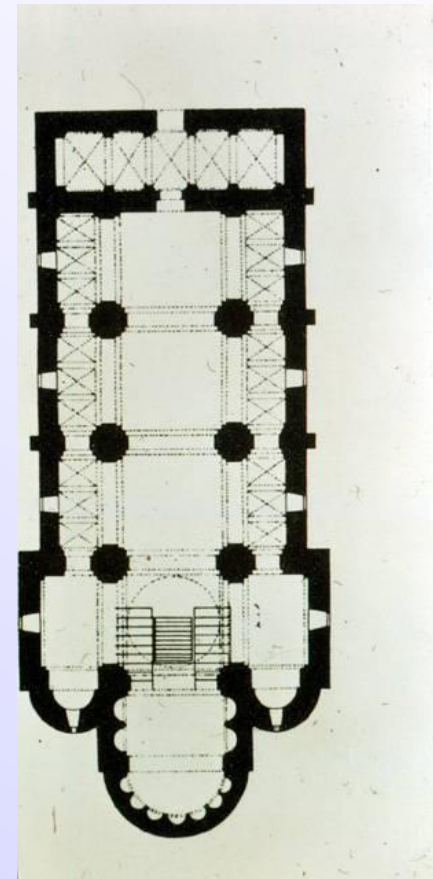
L'abadia va ser, fins a la construcció de la Basílica de San Pere a Roma, l'església més gran de la cristiandat .

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.2. Els monestirs.

Al primer romànic és més freqüent la capçalera amb tres absis.
Però cal tenir en compte les nombroses variacions regionals.

Sant
Vicenç de
Cardona
(1040)

Catalunya

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.2. Els monestirs.

Catalunya

**Sant
Vicenç de
Cardona
(1040)**

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.2. Els monestirs.

Catalunya

Sant
Vicenç de
Cardona
(1040)

Catalunya

**Sant
Vicenç de
Cardona
(1040)**

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.2. Els monestirs.

Catalunya

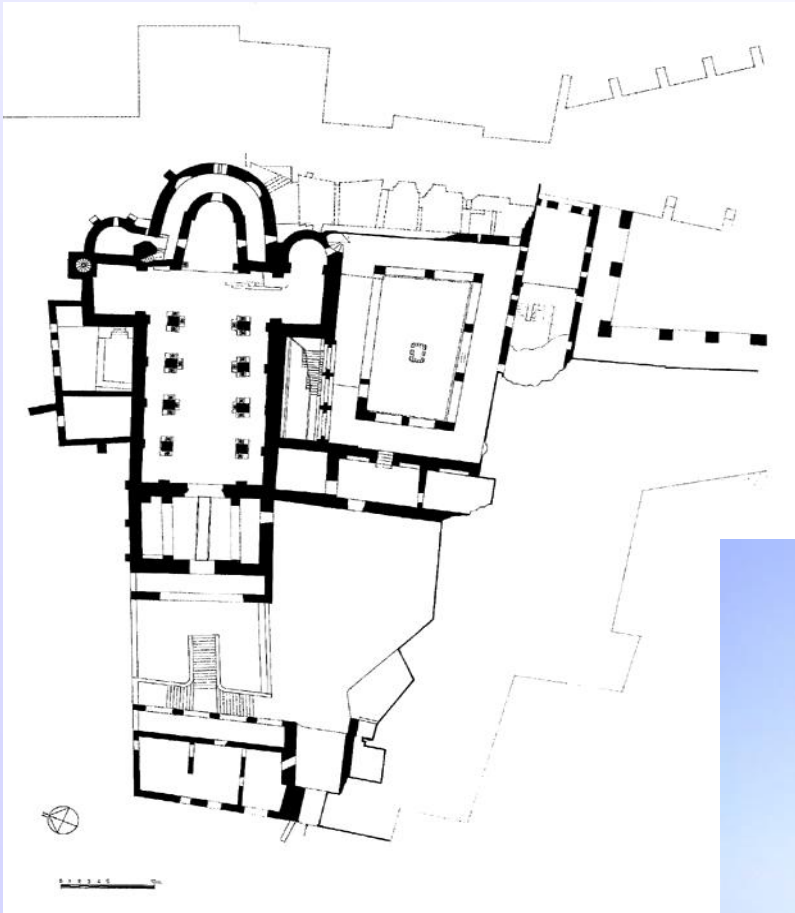

**Monestir
Sant Pere de
Rodes (1022)**

Catalunya

Monestir Sant Pere de Rodes (1022)

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.2. Els monestirs.

Catalunya

**Monestir
Sant Pere de
Rodes (1022)**

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.2. Els monestirs.

Catalunya

**Monestir
Sant Pere de
Rodes (1022)**

**Torre de
Sant Miquel**

Catalunya

Monestir Sant Pere de Rodes (1022)

Interior

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.2. Els monestirs.

Catalunya

**Santa Maria
de Ripoll**

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.2. Els monestirs.

Catalunya

**Santa Maria
de Ripoll**

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.2. Els monestirs.

Catalunya

**Santa Maria
de Ripoll**

Absis

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.2. Els monestirs.

Catalunya

**Santa Maria
de Ripoll.**

Claustre

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

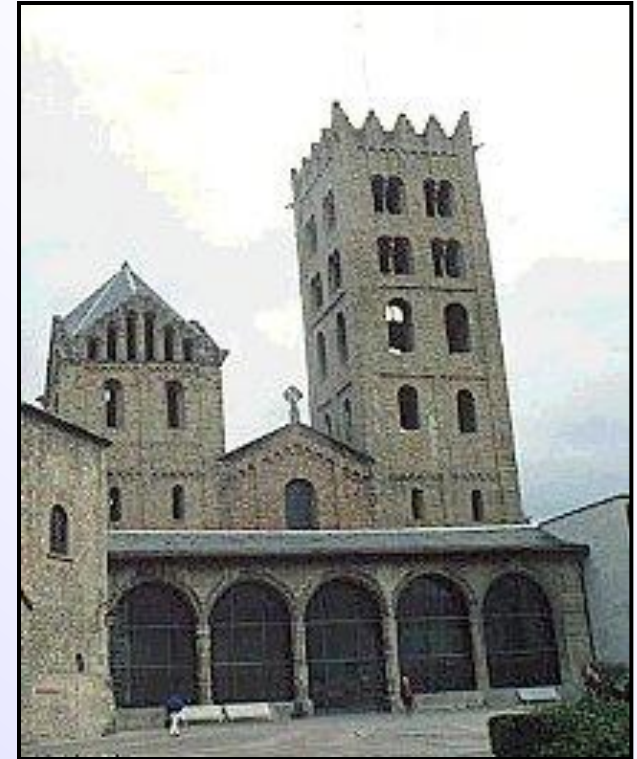
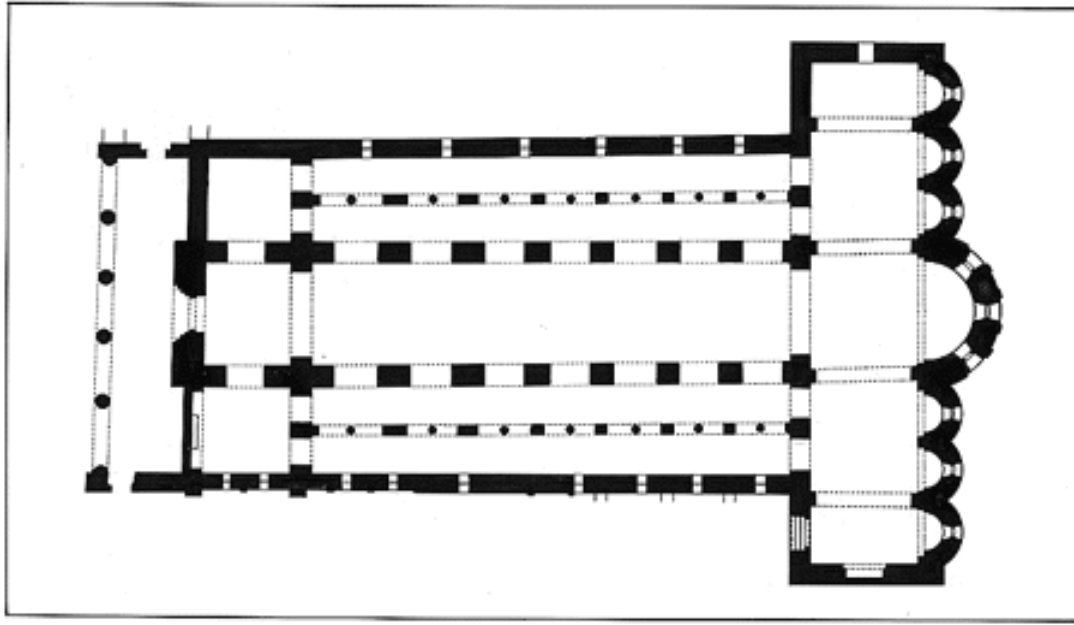
2.2. Els monestirs.

Catalunya

Santa Maria
de Ripoll.
Capçalera

Catalunya

**Santa Maria
de Ripoll.**

**Façana i
planta**

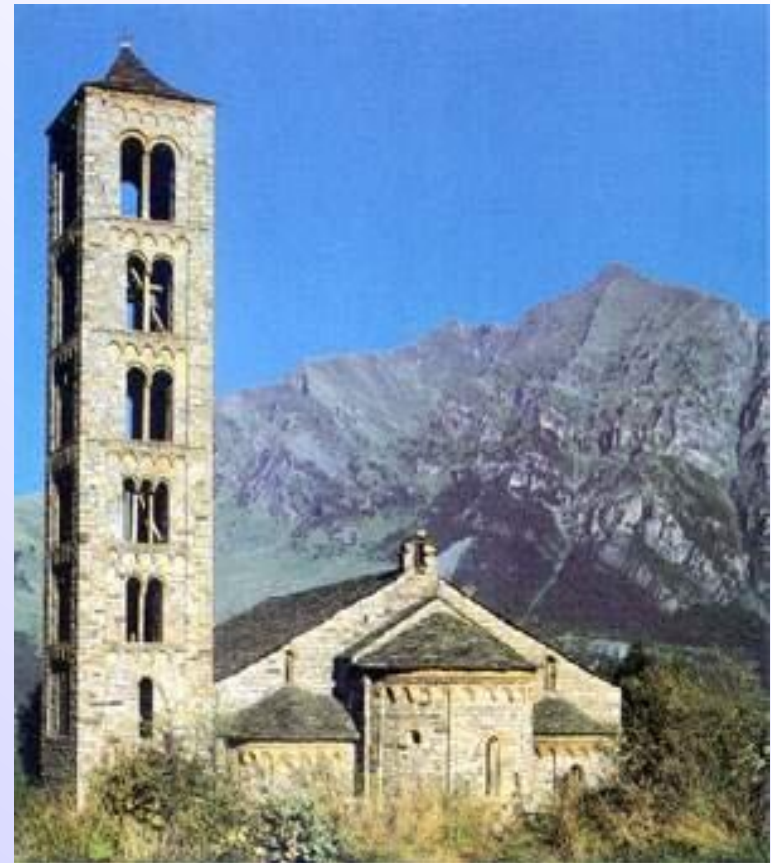
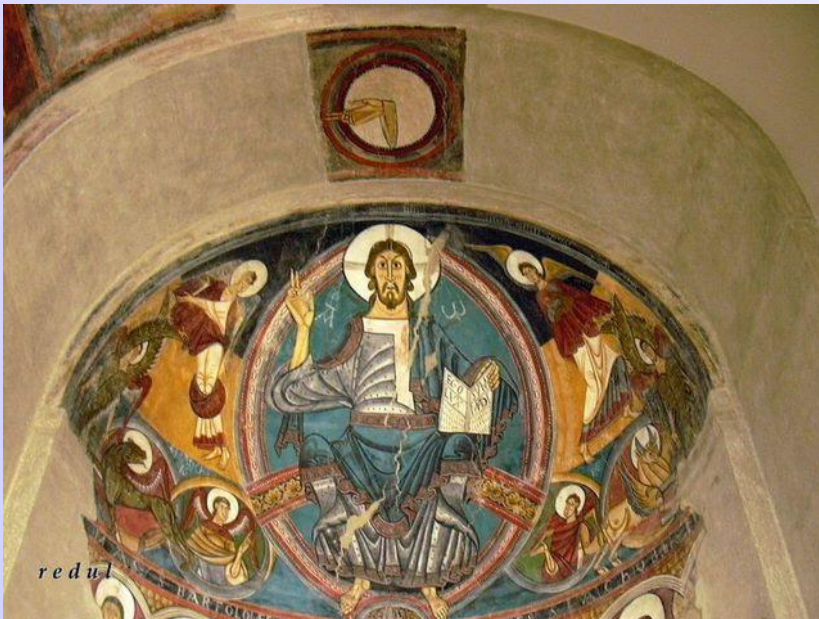
ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.2. Els monestirs.

Catalunya

**Sant Climent
de Taüll**

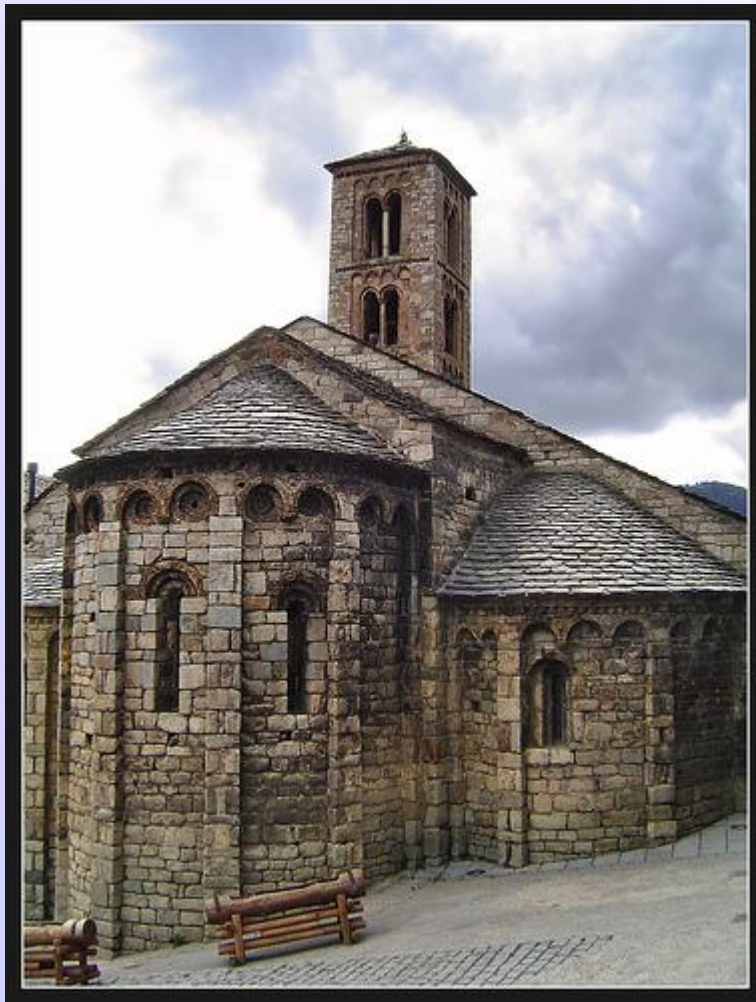
ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

Sant Maria
de Taüll

2.2. Els monestirs.

Catalunya

ART ROMÀNIC

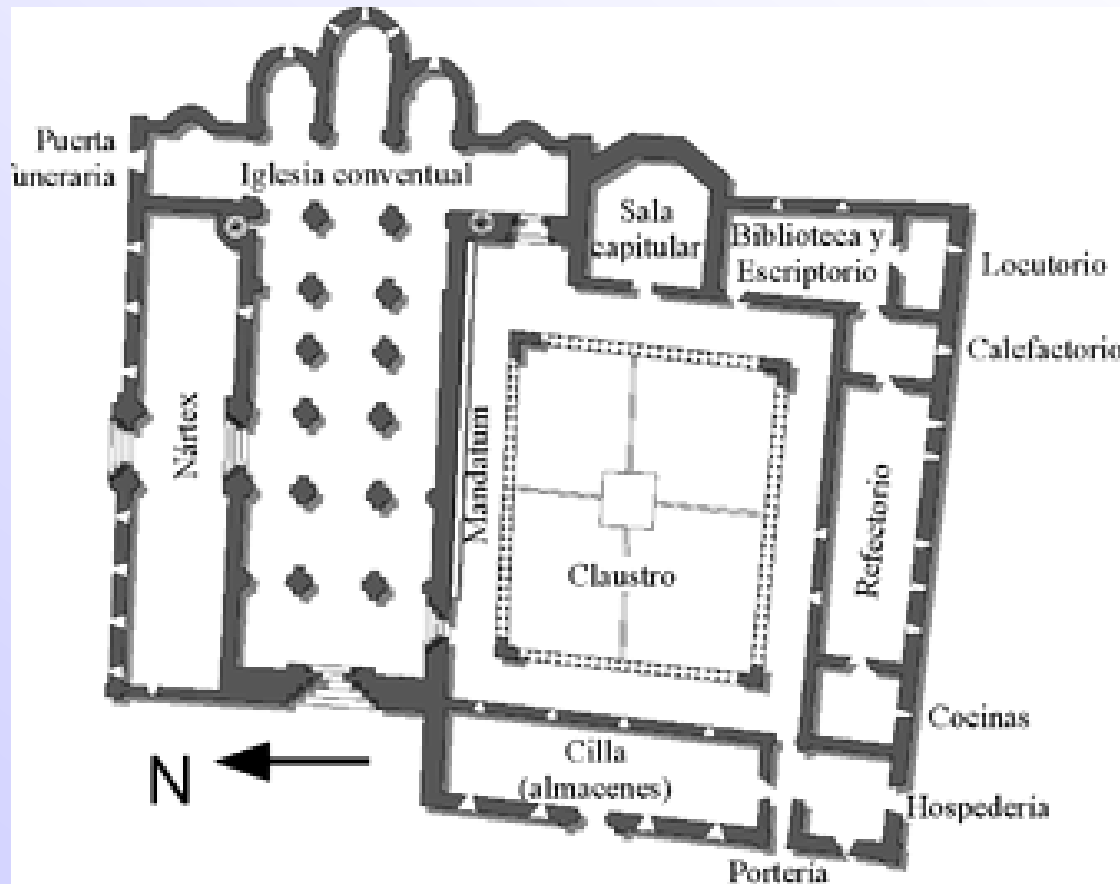
2. L'arquitectura romànica.

Castella

2.2. Els monestirs.

Monestir de
Santo
Domingo de
Silos.

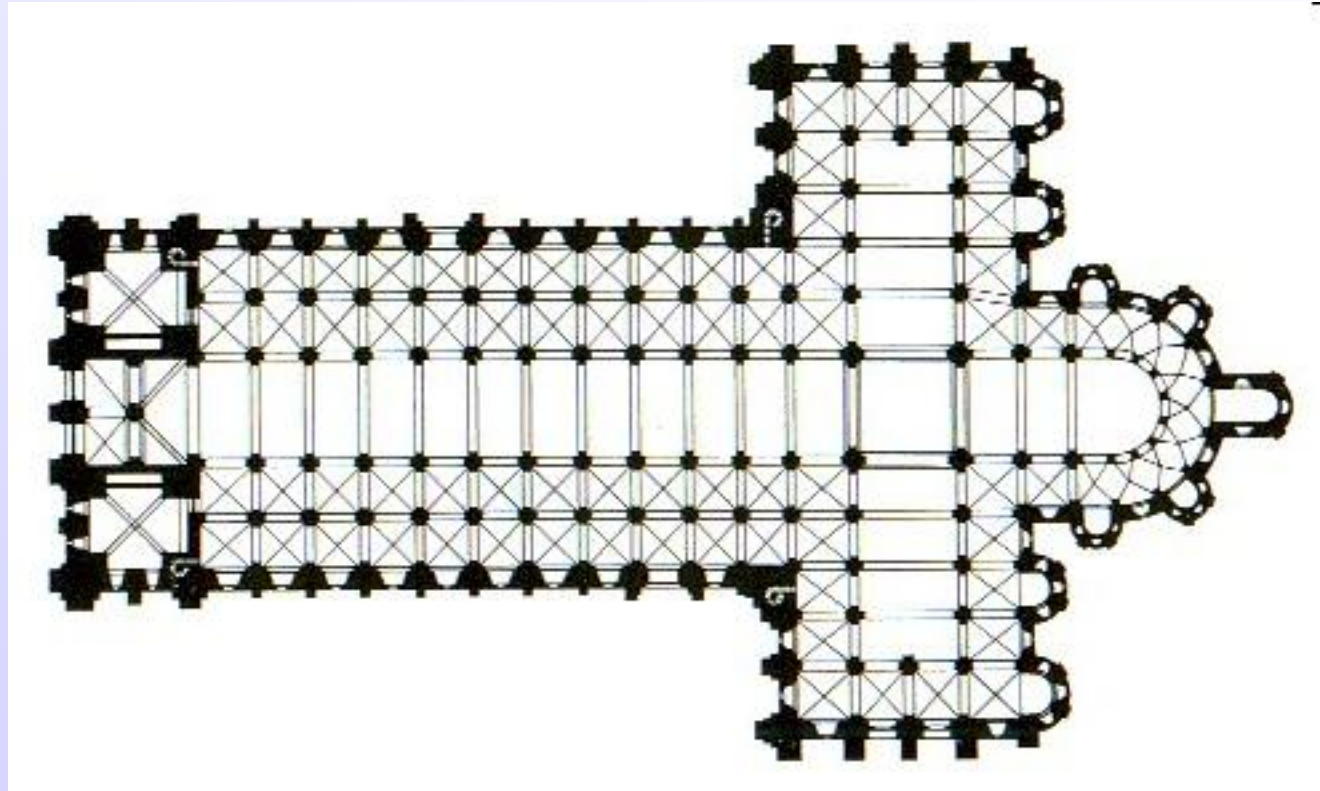
Planta
(Burgos)

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.3. Les esglésies.

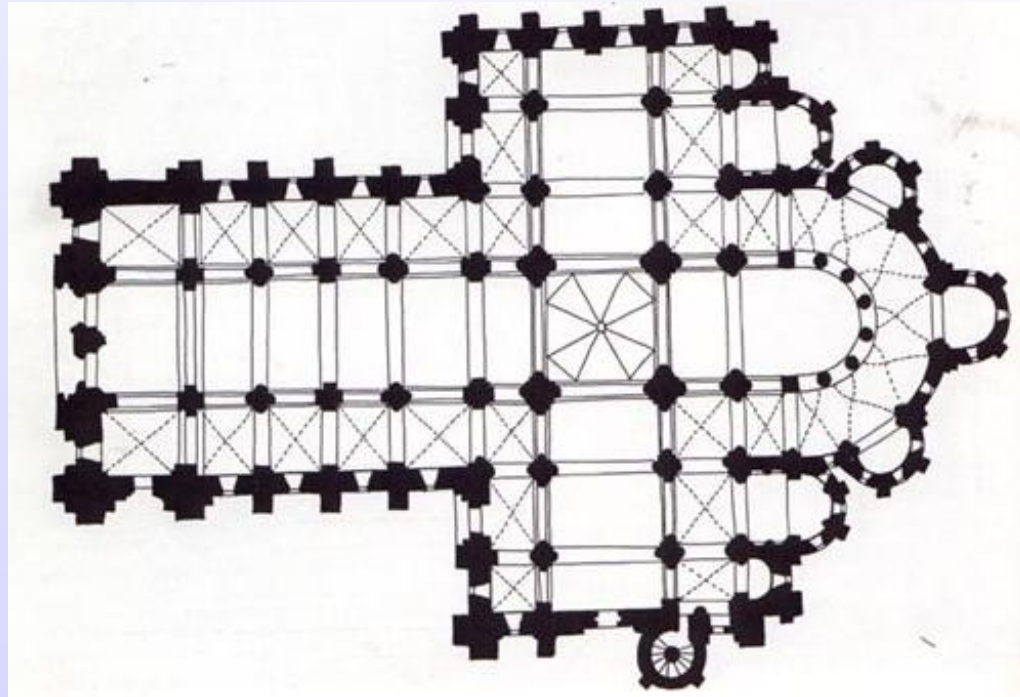

Planta de Saint Martin de Tours

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.3. Les esglésies.

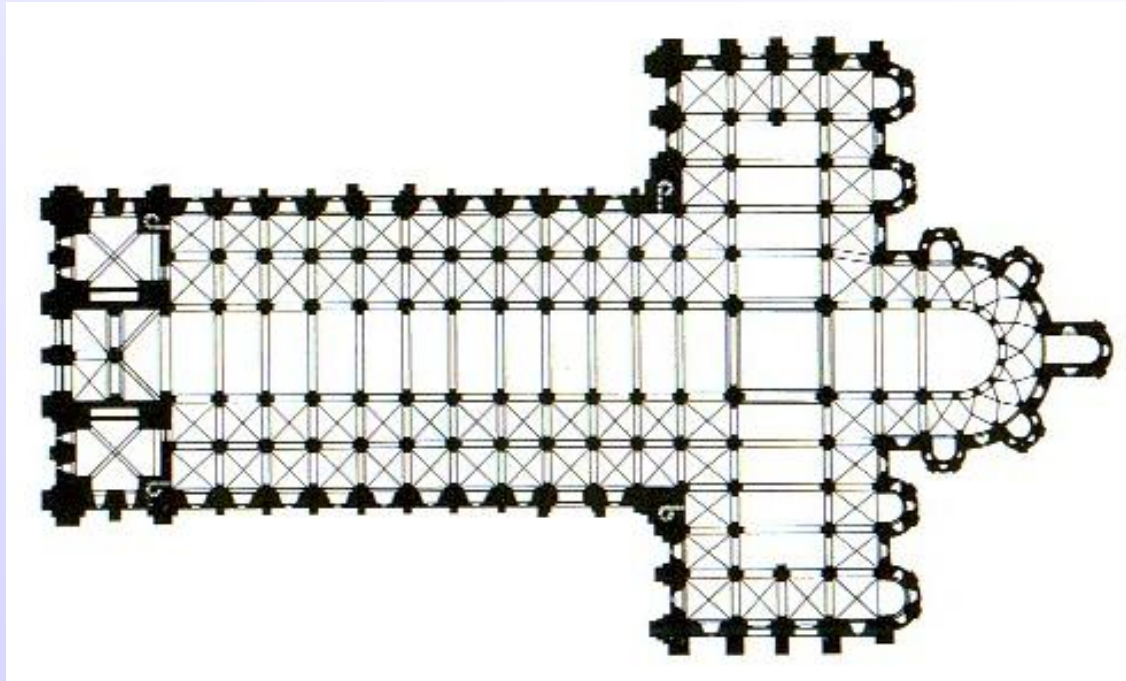

Planta de Santa Fe de Conques

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

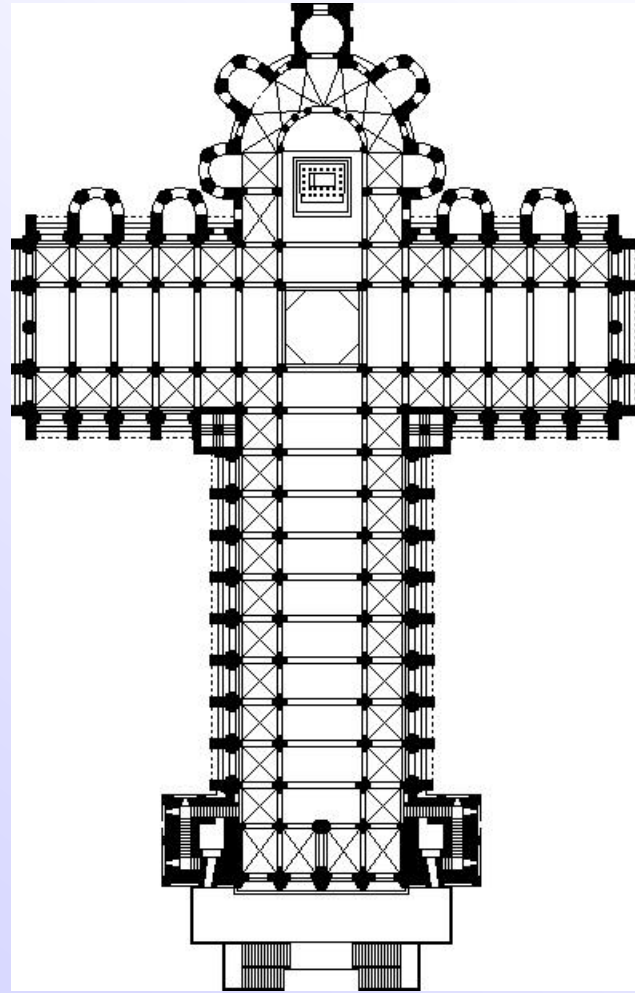
2.3. Les esglésies.

Planta de Santa Sernin de Toulusse

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

Planta de Santiago de Compostel·la

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.3. Les esglésies.

A França, com a la península, la divisió política es traduí en diferències regionals.

ART ROMÀNIC

2. L'arquitectura romànica.

2.3. Les esglésies.

França

A **Normandia** cobrien les construccions amb sostres de fusta, i les façanes sempre tenen torres als costats

**Catedral de St.
Etienne**